

[**Helge Mortensen**]

efterlyse, nemlig den opblomstring af aktivitet omkring lokalmedierne, som jeg tror er nødvendig.

Jeg mener altså, at det ikke skal bero på en afgørelse centralt hos ministeren eller på regler fastsat af ministeren, men at det skal udgå fra lokalsamfundet.

(Kort bemærkning).

Pernille Frahm (SF):

Jeg vil bare kort sige til hr. Helge Sander, at det efter min mening ikke er antallet af lokalradioer, der er hovedpointen. Den er, hvilken type af lokalradioer der har en chance for at overleve i den jungle, vi nu har ladet gro op. Det er det, jeg synes er interessant.

Derfor gik mit forslag ud på især at støtte den type, som er truet nu. Det er ikke noget med, at jeg absolut vil bevare 200 eller 500 lokale stationer, men jeg vil gerne sikre, at en bestemt type af stationer også har en mulighed.

Og så til hr. Helge Mortensen . . .

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Hr. Helge Mortensen!

Pernille Frahm (SF):

Hr. Helge Mortensen: Jeg synes, det lyder fantastisk fint med de båndværksteder – jeg er helt vild med den idé. Men hvor skal vi få dem fra?

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Kulturudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

9) Første behandling af lovforslag nr. L 77:

Forslag til lov om ændring af realkreditlov og lov om realkreditlignende lån og andelsboliglån m.v. (Liberalisering og præcisering af udlånsbestemmelserne, tilsyn på konsolideret grundlag m.v.).

Af boligministeren (Svend Erik Hovmand).
(Fremsat 28/10 92).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Jørn Pedersen (S):

Lovforslaget er jo delt op i forskellige dele, og en vigtig del er selve liberaliseringen af loven. Liberaliseringen går i korthed ud på, at man fremover kan låne 80 pct. af ejendomsværdien uanset formål.

I den forbindelse er det værd at bemærke, at sidste ændring af realkreditloven skete den 20. maj 1992. Der er faktisk kun gået ganske få arbejdsdage i Folketinget siden sidste ændring. Af bemærkningerne fremgår, at et af argumenterne er, at man ønsker at fremme beskæftigelsen i bygge- og anlægssektoren. Derfor vil spørgsmålet fra Socialdemokratiet i dag være: Hvilke ting har ændret sig væsentligt siden den 20. maj 1992, som nu har afstedkommet en ny vurdering i regeringen? For jeg erindrer, at man på daværende tidspunkt ikke var villig til at gå op til de 80 pct. inden for alle områder.

Et andet argument er håbet om at reducere antallet af tvangsauktioner. Hvilke undersøgelser danner baggrund for dette håb? Man nævner også, at forslaget overflødiggør ægtefællehandler, og jeg vil gerne sige, at regeringen har ret i dette argument.

Så er der en del tekniske ændringer i forslaget. Når det er tekniske ændringer, kan man måske stille spørgsmål ved teknikken i nogle af tilfældene, så det, jeg siger nu, er overordnet, om principperne.

Jeg vil sige om den del af forslaget, der giver Finanstilsynet en udvidet tilsynsforpligtelse, at det kan vi støtte. Ligeledes kan vi gå ind for den del, der indebærer, at Finanstilsynet kan gennemføre et påbud om lovliggørelse af et ulovligt realkreditlån. Igen kan vi diskutere teknikken i det. Endvidere er der præciseringen af reglerne om intern revision; det er også noget, vi ser positivt på. Ligeledes vil vi ikke på forhånd afvise en udskydelse af revisionen af bestemmelsen om de 50½-årige indekslån.

[Jørn Pedersen]

Vi er som sagt positive over for store dele af dette forslag. Til gengæld er vi ikke overbevist om, at liberaliseringsdelen i forslaget vil få den beskæftigelsesfremmende effekt, som forslaget lægger op til. Vi vil i Socialdemokratiet gerne være med til at fremme beskæftigelsen inden for byggeriet, hvilket fremgår af et senere punkt på dagsordenen for Folketinget i dag, nemlig beslutningsforslag nr. B 5. Derfor: Lad dette forslag, L 77, indgå som en del i de vigtige forhandlinger, der forhåbentlig kommer til at foregå med henblik på at fremme beskæftigelsen inden for byggeriet.

Jeg synes nok, at vi fra regeringens side savner – også jf. bemærkningerne til lovforslaget – en lidt klarere belysning af, om der i dette forslag virkelig gemmer sig nogle arbejdspladser inden for byggesektoren. Der er for mig ingen tvivl om, at det vigtige, når vi snakker boligpolitik og aktivitet i byggesektoren, er, at man laver fælles løsninger, der indeholder mange forskellige elementer, og derfor kunne det her være et af de elementer, der indgik.

Men jeg vil opfordre regeringen til at være meget åben over for, hvad der måtte blive sagt resten af dagen fra denne talerstol, og i forbindelse med den store boligpolitiske debat gøre klar til, at tiden nu er inde til, at man laver løsninger, der er holdbare.

Pernille Sams (KF):

Hver gang vi har diskuteret realkreditlovgivningen gennem de seneste år, har Det Konservative Folkeparti udtrykt ønske om, at reglerne om, hvad der må lånes i et realkreditinstitut og til hvor meget, blev forenklet, dereguleret, liberaliseret, eller hvad man nu vil kalde det. Derfor er vi særdeles positive over for dette forslag.

Med disse klare forenklinger lykkes det at komme fri af alle de mere eller mindre kunstige grænser, der har virket bremsende på normale og rationelle handlinger for mange mennesker. F.eks. lykkes det at slippe af med motivet til de kunstige ægtefællehandlery, for nu kan man låne de 80 pct. uden at sælge til ægtefællen.

Det marked, som realkreditte er specialiseret i – lån mod pant i fast ejendom – får den nu lov til at præge i højere grad. Hvor vi tidligere via lovgivningen har henvist borgerne til at låne til pengeinstitutternes højere rente ved til-

lægsbelåning af deres bolig, bliver der nu den valgmulighed, om man vil bruge bank eller realkredit. Det hilser vi meget velkomment.

Vi mener, lovforslaget er udtryk for sund fornuft, og at det vil virke positivt på flere områder. Den større konkurrence mellem realkredit og pengeinstitutter vil formentlig presse pengeinstitutternes rente nedad. Det er til stor gavn for den enkelte låntager, men også for samfundet som helhed. Jo lavere rente, jo flere aktiviteter og jo flere arbejdspladser. Håndværksvirksomheder, der foretager reparations- og forbedringsarbejder, vil kunne se frem til øgede beskæftigelsesmuligheder, men også på andre områder kan lovforslaget komme til at virke vældig positivt.

For øjeblikket er vores økonomi væsentligt påvirket af danskernes meget lave forbrug. Alle passer lidt på, og danskerne sparer op til den helt store guldmedalje. Det er positivt i nogle sammenhænge, men de virksomheder, der producerer til hjemmemarkedet, og vores detailhandel kunne bestemt godt ønske sig en anelse større forbrug, og dette kan måske hjælpe lidt i den rigtige retning.

Alt i alt er det et særdeles fornuftigt og logisk forslag, som fjerner nogle gammeldags forhindringer for rationel udnyttelse af vore ressourcer. Vi kan give forslaget vores fulde støtte og håber, det bliver vedtaget hurtigt.

Mejdahl (V):

Boligministerens lovforslag lægger op til en ganske fornuftig liberalisering af realkreditloven.

Det har længe været et ønske fra Venstre, at realkreditlånenes løbetid skulle stå i et rimeligt forhold til pantets levetid. Efter lovforslaget er det op til långiver og låntager at aftale lånets løbetid inden for maksimalt 30 år uden formålssondring, forudsat at det er mikslån, vi taler om. Det er en både fornuftig og rimelig forenkling.

Lånegrænserne på 80 procent for ejerboliger, 60 procent for fritidshuse og 40 procent for andre ejendomme inklusive ubebyggede grunde bibeholdes; dem kan man jo så tage fat på en anden gang.

Om forenklingen og den større frihed giver mere beskæftigelse i den nuværende afmatningsperiode, må tiden vise. Vi kan jo håbe på det. Imidlertid er der for Venstre ingen tvivl

[Mejdahl]

om, at tiden er gunstig til at foretage den foreslåede lempelse. Realkreditinstitutterne er blevet forsigtige. Låntagerne ved, at det ikke kun er gæld, man skal samle på.

De skærpede tilsynsbestemmelser og udlånsbestemmelser samt præciseringen af reglerne om intern revision anbefaler vi, fordi det i praksis har vist sig at være påkrævet.

Udskydelsen af revisionsbestemmelsen i § 104 i 2 år finder vi også i orden. Det vurderingsgrundlag, vi har på nuværende tidspunkt, er relativt spinkelt. Derfor finder vi, at revisionen bør udskydes.

Jeg skal på Venstres vegne anbefale hele lovforslaget. Vi finder, at lovforslaget er et stort skridt i den rigtige retning.

Pelle Voigt (SF):

Dette lovforslag fra boligministeren falder i 5 dele, som man i og for sig kunne tage stilling til hver for sig. Vi har set forslaget nøje igennem og er af den opfattelse, at man bør tage venligt imod det fra Folketingets side og underkaste det en grundig og fornuftig behandling i Folketingets Boligudvalg.

Vi synes nok i lighed med de bemærkninger, som blev fremført af den socialdemokratiske ordfører, at den hævnning af lånegrænsen, som der lægges op til, savner en lidt nøjere begrundelse, og vi vil gerne i udvalget se dokumenteret, hvad virkningerne af en sådan hævnning af lånegrænsen vil være. Vi vil gerne have nogle bud på, hvad ministeren forestiller sig at beskæftigelseseffekten vil være, og hvordan antallet af tvangsauktioner vil kunne blive nedbragt af dette her.

Med hensyn til, at man kan komme ægtefællehandlerne til livs, tager vi forslagets ord for pålydende. Vi synes også, det er en interessant tanke, som virker logisk – men det er også noget, vi synes vi skal drøfte og have nærmere belyst i udvalget – om forslaget, som det foreligger, ligefrem vil kunne virke i retning af en rentenedsættelse på grund af den konkurrence, ordningen kan påføre pengeinstitutterne.

Vi er altså villige til at drøfte dette forslag i en positiv ånd, hvis vi kan nå frem til tilstrækkelig sikkerhed for, at de bestemmelser, der er indeholdt i forslaget, er fornuftige og vil virke efter hensigten.

Vi har slet ingen problemer med forslaget om at udvide Finanstilsynets tilsynsforpligtel-

se og udvide Finanstilsynets adgang til at indhente oplysninger i afsnittet om det såkaldte tilsyn på et konsolideret grundlag. Jeg synes også, det er rigtigt, at man tydeliggør udlånsbestemmelserne, sådan at vi ikke igen kan få de problemer, som man har i den i øjeblikket verserende retssag. Vi er også tilhængere af, at man præciserer reglerne om intern revision.

Men vi vil gerne nøjere i udvalget have drøftet det sidste punkt i forslaget: om revisionen af bestemmelsen om de 50%-årige indeksslån. Det hænger jo sammen med en opgivelse af begrebet det lejedes værdi, som er gennemført af Folketinget, og konsekvenserne – det viser sig jo egentlig også i ministerens forslag – er uoverskuelige. Vi vil gerne i udvalget have belyst konsekvenserne nøjere. Vi synes, at det var en uklog beslutning, man traf på det område, og vi tror, at det vil blive dokumenteret, når vi gennemgår de nærmere begrundelser for denne del af forslaget.

Kirsten Jacobsen (FP):

Fremskridtspartiet går jo ind for at ophæve ophavsretsloven, og derfor vil jeg nøjes med at glæde mig over, at det – bortset fra de tekniske ændringer – faktisk er Fremskridtspartiets forslag, som nu bliver gennemført, selv om det er en anden, der har fremsat forslaget denne gang.

Jeg skal ikke gøre mig morsom ved at oplæse talerne fra regeringspartiernes ordførere den 20. maj 1992, men overlade dem, der måtte være særligt interesserede, til at læse dem for at se forskellen. Det kan være underholdning til en given lejlighed. Jeg vil kun sige til den konservative ordfører, at det var en ganske elegant måde at vende på en tallerken på.

Jeg vil godt sige om forslaget, at den del, som omhandler, at man nu skal gøre op med den formålsbestemte belåning, støtter vi til fulde, hvilket jeg lige har forklaret.

Om den anden del vil jeg sige, at de tekniske dele af forslaget går Fremskridtspartiet fuldt og helt ind for, bl.a. tilsynsforpligtelsen ved holding; vi vil dog gerne have den udvidet til også at gælde mixed holding. Mixed holding er jo sådan et foretagende, hvor man ved knopskydning kan lave en hel busk foran sig, og hver gang man vil foretage lyssky forretninger, holder man dette her mixed holding op foran sig, og så er man ude over Finanstilsy-

[Kirsten Jacobsen]

nets tilsynsforpligtelse. Det håber jeg at vi får rettet op på i udvalget.

Jeg ved ikke rigtig, om jeg vil spørge, hvad det er, der har forandret sig siden den 20. maj. Nej, det tror jeg ikke jeg vil, for det er nok ikke andet, end at regeringen nu har fået sit navn på forslaget.

Jeg vil derimod sige noget andet, og det er, at Fremskridtspartiet føler dette her som noget naturligt, men der er andre problemer i realkreditsystemet og i realkreditloven i dag, som vi hellere burde se på, og som vi må se på under udvalgsarbejdet.

Det er vel et spørgsmål, om det realkreditsystem, som vi jo har prist mere eller mindre lødigt, overhovedet eksisterer i praksis i dag eller vi må gøre noget for at lave det til et system, der giver lån i mursten. Hvis det er sådan, at kreditforeningerne vil til at belåne på samme måde som bankerne, så bortfalder efter min mening begrundelsen for, at de skal have særlig favorable vilkår.

Og må jeg så godt her advare imod det, som vi har hørt ved enhver given lejlighed, når regeringen fattes penge, når København skal udvides, og når der skal bygges Storebæltsbro osv.: at nu skal kreditforeningerne altså også ud at finansiere disse offentlige anlægsprojekter. Jeg vil gerne annoncere allerede nu, for at man ikke skal få den slags kreative ideer og blive ved med at diskutere, hvorvidt de er dækket af loven eller ej, at Fremskridtspartiet senere vil fremsætte ændringsforslag, som tydeliggør, at dette formål ikke er indeholdt i realkreditloven.

Dernæst vil jeg sige, at vi føler det naturligt, at det bliver præciseret, at når Finanstilsynet kommer med et påbud, så skal det efterkommes, men jeg står tilbage med en lille mistanke om, at når man føler, at det må præciseres nu, kan det være, fordi den sag, vi har kørende i øjeblikket, måske ikke bare skyldes uvilje i en bestemt kreditforening, men måske skyldes, at Boligministeriet ikke har lavet disse her paragraffer særlig godt. Hvis det er tilfældet, så lad os da endelig få slået fast, at når et lån er krævet nedbragt, skal det nedbringes, og så skal man altså ikke føre alle mulige retssager.

Vi vil gerne se på de tekniske detaljer i udvalget – og i øvrigt glæder vi os over, at Fremskridtspartiet endelig får et forslag vedtaget.

(Kort bemærkning).

Pernille Sams (KF):

Jeg var nærmest blevet skuffet, hvis der ikke var kommet en bemærkning fra fru Kirsten Jacobsen. Det plejer der altid at gøre, og det gjorde der også denne gang. Det får mig til at tage ordet, fordi jeg er nødt til at korrigere fru Kirsten Jacobsens erindring om min ordførertale fra foråret 1992, da vi behandlede realkreditloven.

Allerede ved behandlingen af den sidste liberalisering, i foråret, nævnte jeg, at målet for Det Konservative Folkeparti var en fuldstændig liberalisering af den daværende lov, og at vi på det tidspunkt kun behandlede et skridt på vejen. Jeg nævnte også, at jeg håbede, vi allerede i denne folketingssamling kunne komme endnu et skridt videre. Det kan altså ikke være helt nyt for fru Kirsten Jacobsen, at det har været regeringspartiernes ønske hele tiden, at vi skulle videre, og at det kun var et enkelt skridt, vi tog dengang.

(Kort bemærkning).

Kirsten Jacobsen (FP):

Jeg skal da medgive fru Pernille Sams, at det er korrekt, at man gav udtryk for, at man engang gerne ville komme frem til det, Fremskridtspartiet på det tidspunkt havde foreslået. Men nu kan jeg så stille det spørgsmål, som jeg ikke ville stille før: Hvad er det, der har gjort situationen så forskellig, at der nu ikke er noget i vejen for at ødelægge samfundsøkonomien eller handelsbalancen? Hvad er der blevet af alle de statsfinansielle betænkeligheder, som blev bragt til torvs som begrundelse for at stemme imod nøjagtig det samme forslag, som regeringen nu har fremsat?

Der står i fremsættelsestalen, at man fremsætter forslaget, fordi det vil øge beskæftigelsen. Det sagde Fremskridtspartiet i maj. Man fremsætter det, fordi det vil give et øget privatforbrug, og det kan samfundsøkonomien godt bære. Det sagde Fremskridtspartiet i maj. Og endelig siger man, at det vil gøre op med ægtefællehandlerne. Det sagde Fremskridtspartiet også i maj.

Hvad er det, som nu er så forskelligt fra den situation, vi havde den 20. maj, da fru Pernille Sams stemte imod det forslag, som fru Pernille Sams i dag anbefaler Tingets medlemmer at stemme for?

Svend Aage Jensen (CD):

I maj måned i år vedtog vi her i Tinget lovforslag nr. L 244, som bl.a. medførte en øget liberalisering af muligheden for optagelse af lån i realkreditinstitutter. L 244 var således første trin i liberaliseringen af realkreditloven, og lovforslag nr. L 77 er så det næste trin.

Under behandlingen af L 244 blev fra flere sider, også af CD, bemærket det uheldige i forskelsbehandlingen af lånemulighederne i forbindelse med handel mellem ægtefæller og omprioritering af egen bolig. Denne forskelsbehandling bliver med dette lovforslag fjernet, idet realkreditinstitutterne fremover vil kunne yde et 30-årigt mikslån inden for 80 pct. af ejendomsværdien til ejerboliger til helårsbrug uanset formål. Dermed falder begrundelsen for handel mellem ægtefæller i almindelighed bort. Vilkårene for tillægslån bliver de samme som for ejerskiftelån.

Med hensyn til fritidshuse og erhvervsejendomme gælder lånegrænsen på 60 pct. stadig, men løbetiden forlænges til 30 år. Til andre ejendomme, herunder ubebyggede grunde, kan der ydes lån inden for en lånegrænse på 40 pct. med en maksimal løbetid på 30 år og ikke som nu kun 10 år.

Centrum-Demokraterne ser velvilligt på dette forslag, og at vi er skeptiske med hensyn til effekten, skal ikke afholde os fra at håbe på, at det kan få en beskæftigelsesmæssig effekt, idet der åbnes mulighed for frigivelse af midler, som boligejerne kan anvende dels til at nedbringe deres faste omkostninger, dels i forbindelse med istandsættelse og forbedring af deres boliger.

Med den alt for lave aktivitet, vi har i Danmark, og som vi før den 2. juni forventede ville have set anderledes ud nu, betragter vi ikke i øjeblikket risikoen for at forværre betalingsbalancen med vedtagelsen af dette lovforslag som særlig overhængende. Skulle det senere vise sig nødvendigt at stramme op igen på grund af ændrede forhold, er dette jo ikke mere bindende, end at det kan ændres gennem lovgivning.

Ændringen i realkreditloven som følge af implementering af EF-direktivet af 6. april 1992 om tilsyn på konsolideret grundlag med realkreditinstitutter finder vi nødvendig, og jeg skal indskrænke mig til at bemærke, at der er tale om en bemyndigelseslov, så boligministe-

ren får mulighed for at inddrage tilladelsen til at drive realkreditvirksomhed, hvis solvenskravet ikke overholdes for koncernen som helhed, ligesom ministeren kan fastsætte regler om regnskabsaflæggelse, solvens og revision.

I lyset af en verserende sag foreslår ministeren, at realkreditinstitutterne i låneaftaler fremover skal indstille et vilkår, der pålægger låntager at acceptere en omlægning af lånet, når det er fundet ulovligt. Naturligvis må et realkreditinstitut ikke etablere ulovlige lån, men ville det så ikke være rimeligt, såfremt noget sådant sker, at låntager holdes skadesløs eller ikke bliver belastet?

CD kan støtte lovforslaget som helhed og vil medvirke positivt i det kommende udvalgsarbejde.

Jørgen Estrup (RV):

Jeg vil gerne bede boligministeren om sammen med mig at lave et regnestykke, som jeg foretog i går aftes, da jeg læste dette lovforslag, nemlig en optælling af, hvor mange mødedage der var gået, siden Folketinget vedtog den seneste ændring af realkreditloven. Hvis jeg har regnet rigtigt – og det kan boligministeren måske bekræfte – er der gået 15 mødedage, siden vi sidste gang vedtog en ændring af realkreditloven.

Min konklusion på det må være, at enten er ministeren meget glemsom, eller også er han meget vægelsindet. Der må være noget, han glemte at fortælle os den 14. maj 1992, da vi vedtog ændringen af realkreditloven, for det er jo ikke sådan, at der ikke blev spurgt, hvad ministerens planer var. Jeg var tre gange på talerstolen for at spørge ministeren, om det virkelig kunne være rigtigt, som fru Pernille Sams havde bebudet højt og vidt i dagspressen, at vi inden for et år skulle til det igen. Jeg havde dog ikke drømt om, at det var så hurtigt, det må jeg indrømme; dér har ministeren virkelig overrasket mig.

Jeg synes nok, det havde været venligt af ministeren at indvi Folketinget i sine planer, for det kunne være meget rart også for os andre, at vi kunne forklare udadtil, hvad regeringens holdning til realkreditsystemet er. Det er lidt svært at gøre folk forståeligt, at man med så korte mellemrum har brug for nye regler på realkreditområdet.

[Jørgen Estrup]

Derfor vil jeg gerne stille et spørgsmål, som andre er vejet tilbage for at stille: Hvilke erfaringer har ministeren gjort siden den sidste ændring, og vil ministeren indvi os i, hvilke konklusioner der er draget på det grundlag?

Ministeren skriver i sit forslag, at dette vil have gunstige beskæftigelsesvirkninger. Hvis det er rigtigt, så vil vi også fra radikal side tage positivt imod forslaget. I øjeblikket bør der gøres alt, hvad der kan gøres, for at gavne beskæftigelsen på byggeområdet. Jeg må dog sige, at jeg har mine meget betydelige tvivl om, at disse beskæftigelsesvirkninger kan eftervises.

Sådan som realkreditlen i øjeblikket modtager låneansøgninger, er holdningen den, at hvis debitorerne har alt på det tørre og kan klare sig stort set hvor som helst i systemet, kan de få lån, men hvis de har problemer, kan de ikke få lån. Det, der er sket, er jo, at det ikke længere er pantets værdi som sådan, men debitorernes personlige situation, der spiller en rolle. Derfor tror jeg ikke et øjeblik på, at dette vil have de gunstige virkninger, som ministeren skiltes med.

Det andet, jeg gerne vil anføre, er, at når man nu igen skrider til en ændring af realkreditloven, må man have gjort sig tanker om, hvad holdningen skal være i det øjeblik, hvor vi får den opgangskonjunktur, som vi alle håber på og forventer på et eller andet tidspunkt. Derfor vil jeg gerne spørge ministeren, hvad der sker, hvis vi får en situation, der minder om 1986-87. Kan vi så leve med denne ændring af realkreditloven, eller skal vi have en stramning med øjeblikkelig virkning? Det synes jeg også ministeren skylder os et svar på.

Afslutningsvis kan jeg sige, at vores holdning til dette lovforslag vil afhænge af, om ministeren kan påvise positive beskæftigelsesvirkninger. Hvis der ikke kan påvises positive beskæftigelsesvirkninger, må konklusionen være, at dette kun er et forvirrende element i en politik på realkreditområdet, som er svær at forstå for mange, og det vil skabe administrative problemer for dem, der skal administrere loven, når man ændrer den med så korte mellemrum.

Lysholm Christensen (KRF):

I foråret 1992 medvirkede Kristeligt Folkeparti til første trin i liberalisering af realkredit-

loven. På daværende tidspunkt fandt vi, at det var rigtigt at medvirke til 60 pct.-lånegrænsen. Vi fandt heller ikke, at det var forsvarligt at gå længere end til de 60 pct., da vi var lidt bange for, at det skulle kaste for mange midler ud i privatforbrug.

Nu må vi sige, at efter sommerens erfaring med den långivning, der blev vedtaget i foråret, er vi blevet beroliget, og nu kan vi godt medvirke til, at lånegrænsen bliver sat yderligere op til de 80 pct. Vi er positive over for den hensigt, der ligger bag, nemlig at styrke beskæftigelsen, hindre tvangsauktioner og overflødigge ægtefællehandler.

Vi har et par kritiske bemærkninger til lovforslaget. Vi kan ikke helt forstå, at det skulle være nødvendigt at gå længere, end EF-bestemmelser på området kræver. I spørgsmålet om kontrol med holdingselskaber finder vi, at man strammer den lidt rigeligt i forhold til det, vi nødvendigvis skal gøre i relation til EF.

Endelig er der spørgsmålet om tydeliggørelse af udlånsbestemmelserne. I en situation, hvor der er givet et lån på forkerte vilkår og låntageren skal acceptere, at lånet bliver ombyttet, må det da være rimeligt, at låntageren bliver holdt skadesløs. Det må være realkreditinstitutionen, der skal bære tabet i den forbindelse, for låntageren har jo handlet i god tro. Vi finder, at der på det punkt er en urimelighed, som bør rettes.

Men ellers er vi positive over for lovforslaget.

Boligministeren (Svend Erik Hovmand):

Må jeg allerførst takke for en generelt positiv holdning til dette lovforslag.

Nogle har efterlyst begrundelsen for, at vi gennemførte en forbedring i foråret og nu igen kommer med en ændring. Jeg vil gerne sige, at jeg igennem de sidste to år har sagt igen og igen, at jeg mener, en trinvis liberalisering er hensigtsmæssig. Det er kolossalt vigtigt, at man i en økonomisk udvikling hele tiden vurderer hvert trin, man har taget, inden man tager det næste.

Jeg synes, der er grund til at sige, at den liberalisering, der skete i foråret, var ganske betydelig og efter nogles opfattelse også af et omfang, som gav anledning til en vis usikkerhed med hensyn til, om det nu også kunne holde.

[Bolligministeren]

Vi gennemførte det, oven i købet i overensstemmelse med Nationalbanken, og konsekvenserne – hvis hr. Jørgen Estrup vil høre efter svaret på det spørgsmål, han stillede – vil man kunne se beskrevet i bemærkningerne til lovforslaget.

Konsekvenserne har været begrænsede, og derfor tager vi nu det næste skridt. Det gav ikke anledning til den store forbrugsudvikling, som nogle dengang frygtede. Alle forudså i foråret, som hr. Jørgen Estrup og andre ved, at man i dette efterår ville komme ind i en positiv konjunkturudvikling, en vækststudvikling i det danske samfund; men efter EF-afstemningen den 2. juni, efter den internationale afmatning og efter den valutariske udvikling, der har fundet sted, er dette vækstboom skubbet – forhåbentlig kun nogle måneder, men måske væsentligt længere – ud i fremtiden.

Det er i hvert fald en af forklaringerne. Vi står nu i en situation, hvor jeg er helt enig med hr. Jørgen Estrup i, at det gælder om at gøre, hvad der overhovedet kan gøres for at sikre beskæftigelsen i dette land. De erfaringer, som vi har gjort – ganske vist kun gennem få måneder – viser jo, at de lån, som blev optaget efter den liberalisering, der fandt sted i foråret, først og fremmest blev brugt til at omlægge lån og dermed redde folk fra tvangsauktioner eller ud af en økonomisk vanskelig situation, og dernæst gik de til investeringer.

De undersøgelser, der er lavet af forskellige medier, hvor man har spurgt, hvad det ville betyde, hvis man gik videre med en sådan liberalisering, viser præcis det samme. Disse undersøgelser viser klart, at langt størstedelen vil bruge denne nye mulighed enten til at redde sig fra en vanskelig økonomisk situation ved at omlægge nogle lån eller til at investere i forbedring af deres bolig.

Jeg vil gerne sige, at den økonomiske situation historisk set er usædvanlig. Den private sektors opsparing er nu større end nogen sinde før. Opsparingsoverskuddet, dvs. det beløb, hvormed den private opsparing overstiger erhvervs- og boliginvesteringerne, udgør nu omkring 45 mia. kr., svarende til 5-6 pct. af bruttonationalproduktet. Der er tegn på, at tidligere tiders underskud er erstattet af et strukturelt opsparringsoverskud. Som følge af den lave vækst er ledigheden steget til omkring 11 pct. Den afgørende restriktion for mulighederne

for at lempe den økonomiske politik er ikke betalingsbalancen, men underskuddet på statsfinanserne. Dette underskud har været stort i de seneste år, det ved vi alle sammen. Statsgælden, målt i procent af bruttonationalproduktet, er steget hvert eneste år. Som følge af internationaliseringen og fastkurspolitikken er det danske renteniveau grundlæggende bestemt af internationale forhold, herunder ikke mindst renten i Tyskland – og her ved vi jo, hvordan det er gået i sommerens løb.

En lavere rente ville ellers være yderst hensigtsmæssig i den situation, vi er i nu. Efter spørgslen trænger i høj grad til det. I modsætning til ved en finanspolitisk lempelse ville vi ved en lavere rente samtidig få en forbedring af de offentlige finanser. Derfor bør der gennemføres økonomisk-politiske initiativer, som i praksis virker på samme måde som en lavere rente, dvs. forøger beskæftigelsen uden negative konsekvenser for de offentlige finanser. Og det er lige præcis det, vi gør med dette forslag.

Jeg vil gerne understrege, at de lempelser, der ligger i dette forslag, efter min allerbedste opfattelse vil være fornuftige og hensigtsmæssige. Som jeg indledte med at sige, har jeg hele tiden været af den opfattelse, at det er kolossalt farligt at spille for hurtigt ud med for lange skridt, og det er grunden til den trinvisse liberalisering, som dette også er udtryk for.

Nu mener vi, at det er forsvarligt at tage dette skridt. Det er også nødvendigt. Det vil bidrage til øget beskæftigelse og omsætning i samfundet uden at have de negative statsfinansielle konsekvenser, som andre tiltag ville få. Jeg kan i øvrigt sige, at dette initiativ også er i overensstemmelse med Nationalbankens synspunkt. Nationalbanken finder, at det er rigtigt at gøre dette.

Jeg kunne naturligvis gå dybere ind i besvarelsen af en lang række andre spørgsmål, men når jeg har koncentreret mig om dette hovedsynspunkt, er det selvfølgelig, fordi en række af ordførerne har været inde på lige præcis dette emne.

Hr. Jørgen Petersen var lidt tøvende, lidt tvivlende over for, om dette også vil føre til færre tvangsauktioner. Jeg kan sige, at med de erfaringer, vi allerede nu har kunnet indhente, tyder alt på, at den ændring, der foregik i foråret, altså for knap 6 måneder siden – vi kan også regne det om til 15 arbejdsdage i Folke-

[Bolligministeren]

tinget; verden uden for Folketinget ligger jo ikke stille, selv om Folketinget ikke mødes, men det er faktisk den 20. maj, vi taler om, og nu er vi jo i begyndelsen af november måned – har bevirket, at størstedelen af de omlægninger, der har fundet sted, den belåning af friværddi op til 60 pct., som der dengang blev skabt mulighed for, først og fremmest er gået til at lette en økonomisk vanskelig situation for mange mennesker. Så med hensyn til bemærkningen om konsekvenser for tvangsauktioner – jo, jeg tror, det har haft en positiv effekt for masser af familier.

Jeg er naturligvis parat til at drøfte også de mere tekniske spørgsmål. Fru Kirsten Jacobsen var eksempelvis inde på spørgsmålet om mixed holding, og det vil jeg meget gerne vende tilbage til under udvalgsarbejdet. Jeg er parat til at se positivt på en række af de indvendinger, der er kommet, og gøre mit til, at vi under udvalgsarbejdet får afdækket de eventuelle tvivlsspørgsmål, der måtte være.

Også hr. Svend Aage Jensen gjorde en række bemærkninger, som jeg har noteret mig.

Hr. Pelle Voigt var inde på spørgsmålet om 50½-årige indeksslån.

Hr. Jørgen Estrup pegede på spørgsmålet om udviklingen set på længere sigt, altså hvis man nu oplevede en opgangskonjunktur som i 1986-87. Jeg plejer gerne at koncentrere mig om det, som ligger inden for – hvad skal vi sige – den aktuelle politiske tankeverden. Det er svært at begive sig ud i en hypotetisk diskussion om, hvad der vil ske, hvis, såfremt og ifald. Der er desværre intet, der tyder på, at vi på det nærmeste vil kunne komme i en situation som den, vi oplevede i 1986-87.

(Kort bemærkning).

Kirsten Jacobsen (FP):

Hykleriet kan altså blive for meget. I maj måned vred man enhver arbejdsplads, som mulig var, ud af realkreditloven. Man gav nemlig tilladelse til 100 pct.-belåning til om- og tilbygninger. Det er det, der er arbejde i. Det at fjerne ægtefællehandler eller give folk en fornuftig ret til at omlægge dyre banklån til billige realkreditlån kommer der ikke én arbejdsplads ud af, og selv om regeringen i øjeblikket synes at kunne sælge alle forslag med henvisning til øget beskæftigelse, må der være en kant. Dette er en fornuftig måde at give folk

ret til at få nogle lavere boligudgifter på; regeringen efterstræber dem jo på alle mulige andre måder, for at det skal gå i modsat retning. Men jeg synes altså ikke, at man skal gå rundt og sælge dette under falsk varebetegnelse. Det er nemlig det, man gør.

Bolligministeren står heroppe og siger, at i maj havde Venstre, Det Konservative Folkeparti og også CD stor sympati for, at man trinvis skulle liberalisere osv. Som hr. Jørgen Estrup påpegede, er det altså 14 eller 15 mødedage siden, men den politiske situation har jo ikke forandret sig, og det er de samme mennesker, som skal stemme. Så kan man tælle op herinde, og det betyder, at den aversion, hr. Jørgen Estrup i maj havde imod denne sidste udvidelse, har hr. Jørgen Estrup formentlig også i dag, for jeg tror ikke, at hr. Jørgen Estrup har så megen berøringsangst over for Fremskridtspartiet, at det er afgørende for, hvordan hr. Jørgen Estrup stemte i maj, og hvordan hr. Jørgen Estrup stemmer nu; jeg tiltror ikke Det Radikale Venstre den slags usaglige motiver. Men jeg synes, at det er usagligt, og det er hyklerisk, hvis det her skal sælges som noget, der skaber arbejdspladser.

(Kort bemærkning).

Jørgen Estrup (RV):

Bolligministeren havde ikke meget lyst til at begive sig ud på de langsigtede konsekvenser i et svar på mit spørgsmål. Det er jo lidt beklageligt, at bolligministeren ser så pessimistisk på regeringens beskæftigelsespolitik, at den ikke engang kan række frem til en opgangskonjunktur, men vi må se i øjnene, at det åbenbart er det, bolligministeren gør.

Der er et andet forhold, som jeg synes også må tages med ind i billedet. Det er det, at bolligministeren siger: Dette er et led i en strategi for en trinvis liberalisering af realkreditte. Jo tak, men man spørger sig selv: Hvordan ser den trappe ud? Er det en slotstrappe? Er det en hønsestige? Hvad er det egentlig, bolligministeren har i tankerne? Jeg har regnet ud, at der i hvert fald er 15 mødedage inden jul, så vi har måske en chance endnu. Jeg vil derfor nøjes med at spørge bolligministeren: Er dette det sidste trin, eller er der flere trin på stigen?

Bolligministeren (Svend Erik Hovmand):

Må jeg allerførst sige, at jeg er lidt ked af, at

[Boligministeren]

de to ærede talere, som vi netop har hørt, ikke længere beskæftiger sig med, hvad det egentlig var, der var så overraskende for dem. Men det skyldes måske, at man har forstået den argumentation, som jeg kom med for lidt siden. Selv om vi kun taler om 15 mødedage, og selv om vi kun taler om et halvt år knap og nap, er der rent faktisk sket noget i det økonomiske liv i Danmark og i verden omkring os. Og det er jeg glad for at man nu har forståelse for.

Så er der spørgsmålet om beskæftigelseseffekten. Jeg kan ikke sætte firkantede tal på, hvis det er det, man ønsker, men jeg vil bare sige, at der for mig at se ikke er tvivl om, at hvis man giver mulighed for belåning af friværdier i intervallet mellem 60 og 80 pct., skabes der en aktivitet i samfundet, som har en vis effekt. Man kan altid diskutere, hvor stor den er. Som jeg sagde før: De undersøgelser, der har været foretaget af forskellige medier, viser, at en meget stor del af de ekstra belåningsmuligheder, som skabes med et sådant lovforslag, vil blive anvendt til forbedringer og tilbygninger, og hvad ved jeg – det skal jeg ikke kunne sige præcist. Men jeg har da den samme opfattelse, at det tror jeg faktisk. Folk har lært, hvad et lån er for noget. Det var den øvelse, det var nødvendigt at tage vare på; derfor den trinvisse liberalisering.

Så spørger hr. Jørgen Estrup: Hvor mange trin er der på den stige? Jeg vil gerne sige, at vi har jo gennemført forskellige lempelser igennem det sidste halvandet til to år. Den største, vi har gennemført inden for de sidste to år, det var den, der skete lige før sommerferien. Med det, vi nu gør her, når vi så op på 80 pct., som er lånegrænsen for parcelhuse, og dermed er der i og for sig ingen grund til at uddybe det spørgsmål nærmere.

Jeg skal ikke afvise, at der på en række andre områder kan findes muligheder for at forenkle vores realkreditlov, gennemføre noget, som også hr. Jørgen Estrup ville betragte som lempelser og liberaliseringer. Jeg modtager meget gerne gode ideer og forslag til det. Jeg mener nemlig grundlæggende, at det er kolossalt vigtigt, at dette instrument skal være et instrument, som er til fælles gavn, og at anvendelsen af det ikke hæmmes unødigt af restriktioner.

(Kort bemærkning).

Kirsten Jacobsen (FP):

Jeg er glad for, at boligministeren ikke gav sig til at komme med et foredrag om nogle eksempler på, hvilken beskæftigelse dette forslag kunne give, for man ville nok ikke komme videre godt fra det, når de skulle efterprøves i praksis.

Boligministeren havde den opfattelse, at en frigivelse af belåning fra 60 til 80 pct. ville give en vis aktivitet. Man kan spørge sig: Hvilken aktivitet? Er det selve det papirarbejde, som er forbundet med denne lånoplægning, som formentlig et par enkelte mere vil benytte sig af, fordi det er billigere?

Alle, der skal sætte arbejder i gang, kan med hjemmel i gældende lov låne på nøjagtig de samme betingelser og oven i købet op til 100 pct. Alle, som vil købe minkpelse, diamantringe, lystbåde eller andet, kan ved hjælp af ægtefællehandler lave denne omlægning med hjemmel i gældende lov. Det er lidt dyrere, så den eneste beskæftigelseseffekt, der kan være tilbage, det er den effekt, der ligger i det papirarbejde, der vil være forbundet med, at nogle flere vil gøre det, fordi det bliver lidt billigere. Det synes jeg ikke er en effekt, som behøver at blive fremhævet fra denne talerstol.

Dette er et fornuftigt forslag, som ligestiller folk, og som fjerner den urimelighed, at man skal lave en handel med sin ægtefælle for at kunne få omlagt dyre banklån. Det er det, det handler om, det var det også i maj, og lad det da så blive ved det.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Boligudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

10) Første behandling af lovforslag nr. L 78: